

مقدمه‌ای بر موکس

موکس^۱، یا دوره‌های آنلاین آزاد گسترده، از جمله منابع آموزشی آزاد هستند که برای اولین بار در سال ۲۰۰۸ توسط استفان داونز^۲ و جورج زیمنس^۳ مطرح شد و در سال ۲۰۱۱ به اوج شهرت جهانی خود رسید. این دوره‌ها، یکی از مهم‌ترین پیشرفت‌های فناوری در آموزش عالی در دهه گذشته بوده است. امروزه تعداد دانشگاه‌هایی که MOOC ارائه می‌دهند از ۷۰۰ دانشگاه و تعداد کل MOOC ها از ۶۸۰۰ عدد فراتر رفته است. به دلیل پتانسیل آنها برای دستیابی به مخاطبان گسترده‌تر و رفع موانع آموزش با کیفیت بالا توسط موسسات نخبه، این دوره‌ها توسط بسیاری از محققان و متخصصان برای افزایش برابری در آموزش عالی در نظر گرفته می‌شود.

از ویژگی‌های اصلی این منابع آموزشی می‌توان به ویژگی باز بودن، مشارکتی و توزیع شده آن اشاره کرد. ویژگی باز بودن موکس به این اشاره دارد که شرکت در MOOC برای هر کسی که به اینترنت دسترسی دارد آزاد و رایگان است. ممکن است

1- MOOCs: Massive Open Online Course
2 - Stephen Downes
3 - George Siemens

فعالیت‌های آموزشی در موکس به صورت ویدیوهای سخنرانی، آزمون، فروم‌ها، جلسات آنلاین و خواندن منابع آموزشی رایگان (خریدنی) انجام می‌شود. بیشتر شرکت‌کنندگان در دوره‌های موکس، دانشجویان بالای ۱۸ سال هستند، اما به طور کلی شامل همه افراد از کلیه طبقات جامعه نیز می‌شود. طول مدت دوره‌ها بین پنج تا دوازده سال هستند. ویدیوهای آموزشی ممکن است در یک دوره یا موضوع خاص باشد. طول فیلم‌های آموزشی در این دوره‌ها بین ۵-۱۰ دقیقه تغییر می‌کند و زبان اکثر آنها به زبان انگلیسی است. با توجه به تعداد زیاد شرکت‌کنندگان (گاه‌ها هزاران نفر) و رویکرد آموزشی (آموزش هم‌تا)، ارزیابی از شرکت‌کنندگان از طریق آزمون‌های چند گزینه‌ای، آزمون‌های آنلاین و ارزیابی توسط هم‌تایان انجام می‌شوند. از جمله موکس‌های معروف دنیا می‌توان به Coursera، EdX و Udacity و مهم‌ترین موکس ملی، موکس ARMAN می‌باشد که توسط دانشگاه علوم پزشکی مجازی طراحی شده است.

منابع:

- Baturay MH. An overview of the world of MOOCs. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015 Feb 12;174:427-33.
- Liyanagunawardena TR, Adams AA, Williams SA. MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. International Review of Research in Open and Distributed Learning. 2013;14(3):202-27.
- Deng R, Benckendorff P, Gannaway D. Progress and new directions for teaching and learning in MOOCs. Computers & Education. 2019 Feb 1;129:48-60.

یک نفر بیش از یک دوره را بگذراند و تمام مطالب برای شرکت‌کنندگان دوره باز است. ویژگی مشارکتی به این اشاره دارد که یادگیری در MOOC با مشارکت در ایجاد و اشتراک مشارکت‌های شخصی و هم در تعامل با مشارکت‌های دیگران افزایش می‌یابد. مشارکتی که داوطلبانه است. ویژگی توزیع شده نیز به آن اشاره می‌کند که در MOOC هر دانشی در سراسر شبکه‌ای از شرکت‌کنندگان توزیع می‌شود. بیشتر فعالیت‌های دوره در محیط‌های یادگیری اجتماعی انجام می‌شود، جایی که شرکت‌کنندگان با هم و با مطالب تعامل دارند.

دلیلی که افراد در این دوره‌های MOOC شرکت می‌کنند، عبارتند از: علاقه به موضوع، اخذ گواهینامه و یا شرکت در کلاس‌های تقویتی که ممکن است شرکت در آن توسط اساتید یا معلمان ترغیب شود. نکته مهمی که در این مورد این دوره‌ها وجود دارد این است که اگر چه گذراندن دوره‌های آموزشی MOOC رایگان است اما گرفتن گواهینامه و شرکت در آزمون‌های این دوره‌ها پولی می‌باشد. با این حال، محققان در حال مطالعه برای تعیین مدل کسب و کار مناسب و اعتباربخشی آنها هستند و هر ساله اجلاس MOOCs در لوزان سوئیس برگزار می‌شود.

شاپ

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
مدیر مسئول: آقای دکتر سید محمد موسوی میرزایی
سردبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
مدیر اجرایی: واحد کتاب و مجله (EDC)
نویسنده این شماره: خانم دکتر آفاق زارعی

